

Yttrande över betänkandet Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre (SOU 2021:52)

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Myndighetens synpunkter

Myndigheten för delaktighet (MFD) tillstyrker i huvudsak de förslag som lämnas i remitterat betänkande, men önskar lämna några synpunkter för att säkerställa att förslagen möter behoven hos äldre med funktionsnedsättning.

Rekommendation 7.4.3 om ett nationellt stöd för kompetensutvecklingen

MFD välkomnar att det föreslagna kompetenscentret ska ha ett särskilt fokus på exempelvis ökad kunskap om demenssjukdomar eftersom den kunskapen generellt behöver stärkas. MFD vill i detta sammanhang särskilt understryka behovet av kunskap om metoder och arbetssätt för kommunikation samt hur stödinsatser och vårdprocesser kan stärka individens självbestämmande och självständighet.

Rekommendation 8.3.3 om differentiering av arbetsuppgifter

MFD är positiv till förslaget om att differentiera arbetsuppgifter genom breddad rekrytering. En differentiering av arbetsuppgifter både ökar möjligheterna till specialisering och ökar möjligheten för nya grupper att komma in på arbetsområdet och utföra enklare arbetsuppgifter. Det kan leda till ett bättre resursutnyttjande, förstärkt kompetensförsörjning och öka mångfalden i arbetsgruppen.

MFD vill särskilt lyfta de goda exempel som finns från projektet Fler vägar in, som var ett gemensamt projekt mellan Sveriges kommuner och regioner

(SKR), Arbetsförmedlingen och MFD med syfte att stärka kompetensförsörjningen inom välfärden genom breddad rekrytering.¹

Rekommendation 10.3.3 om tid för kompetensutveckling och reflektion

MFD är positiv till rekommendationen om att det i personalens arbetstid ska finnas möjlighet till kompetensutveckling, handledning, dialog och reflektion. MFD ser att det kan ha särskilt stor betydelse för personal som arbetar med stöd och vård till personer med komplexa behov, exempelvis vid demenssjukdom. När utrymmet för kompetensutveckling och reflektion ökar stärker det också möjligheten att rekrytera och behålla personal med sådan kompetens.

MFD vill särskilt lyfta vikten av att föra dialog om värdefrågor om individens självbestämmande och egenmakt, och hur den kan säkerställas. Svenskt Demenscentrum har tagit fram metoder som kan vara till stöd i det arbetet. Dessa metoder kan även bidra till att göra personalens arbete mer effektivt och ändamålsenligt genom att exempelvis minska behovet av dubbelbemanning vid arbete med personer med demenssjukdom.

Rekommendation 11.3.2 om fortbildning om digitalisering

MFD välkomnar förslaget om att arbetsgivaren ska erbjuda all personal möjlighet till fortbildning inom digitalisering och välfärdsteknik. Den ökade digitaliseringen i samhället och särskilt inom äldreomsorgen innebär att personalens roll i arbetet med digitalisering förstärks. Det ökade utbudet av digitala tjänster innebär också nya möjligheter för äldre att självständigt utföra fler ärenden, exempelvis att handla mat på internet med hemleverans. Det ger möjligheter till ytterligare effektiviseringar inom äldreomsorgen.

MFD vill understryka att personer i äldreomsorgen som lever i någon form av digitalt utanförskap behöver ytterligare stöd för att de själva och verksamheter inom äldreomsorgen fullt ut ska kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Därför behöver personalen inom äldreomsorgen även få möjlighet att utveckla sin kompetens om hur de kan stödja målgruppen i användningen av digitala verktyg.

¹ Se mer hos Sveriges kommuner och regioner:

<https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/personalochkompetensforsorjning/kompetensforsorjningstrategier/rekryterabredare/anstallapersonermedfunktionsnedsattning.25772.html>

MFD delar uppfattningen att välfärdsteknik kan underlätta för personalen och verksamheter inom äldreomsorgen och därför är ett viktigt och positivt verktyg. Samtidigt får införandet av digital välfärdsteknik aldrig ske på bekostnad av individens självbestämmande. MFD anser att äldreomsorgen behöver vägledning om hur personalen ska agera för att inhämta samtycke av den enskilde vid användning av välfärdsteknik eller andra digitala insatser, exempelvis för personer med nedsatt beslutsförmåga.

Rekommendation 11.3.5 om indikatorer för uppföljning inom ny teknik

MFD anser att indikatorerna för uppföljning inom ny teknik behöver kompletteras med två mått. Den av utredningen utvalda indikatorn följer bara upp möjligheten till internetuppkoppling i särskilda boenden för äldre trots att äldreomsorgen endast delvis sker i särskilda boenden. MFD ser ett behov av att kommuner ser över hur användning av digital teknik kan stimuleras i äldres egna hem. Därför behövs också en indikator som följer upp effekten av sådana insatser.

MFD föreslår vidare en kompletterande indikator som mäter målgruppens möjlighet till stöd i användning av digital teknik.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Maria Larsson Ajne och utredare Therese Arnewing (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén